

Programma
**Aan de slag met de
Omgevingswet**

Plan van Aanpak

Indringend Ketentesten Fase 9

Datum	Mei 2024
Status	Definitief

Inhoud

1	Inleiding—4
1.1	Leeswijzer voor dit Plan van Aanpak—4
1.2	Teststrategie project IKT—4
2	Doelstellingen IKT-9—6
2.1	Doelstellingen en werkwijze na IWT—6
2.2	Doelstellingen gemeenten—7
2.3	Doelstellingen provincies—8
2.4	Doelstellingen waterschappen—9
2.5	Doelstellingen rijkspartijen—10
2.6	Vooruitblik IKT-10 en verder—10
3	Aanpak, organisatie en planning—11
3.1	Aanpak project IKT—11
3.2	Organisatie project IKT—12
	BIJLAGE 1 De DSO keten in 11 stappen—13

1 Inleiding

1.1 Leeswijzer voor dit Plan van Aanpak

Voor u ligt het *Plan van Aanpak Indringend Ketentesten (IKT) Fase-9*.

Met IKT-9 wordt de lijn voortgezet zoals met IKT-8 geëindigd is. In paragraaf 1.2 wordt ingegaan op de scope van het IKT-project. De resultaten van IKT-8 vormen daarmee ook mede het startpunt voor IKT-9.

Omdat de inwerkingtreding (IWT) inmiddels een feit is heeft dit ook geleid tot aanpassing van de doelstelling en werkwijze van IKT vanaf Fase 8. Hierop wordt ingegaan bij de start van hoofdstuk 2.

De doelstellingen per koepel staan vervolgens ook vermeld in hoofdstuk 2. Hierbij is voor zowel de gemeenten, provincies, waterschappen als de rijkspartijen aangegeven welke doelen zij nastreven met IKT-9. Deze zijn onderling afgestemd en ook afgestemd met de overall-doelstellingen van IKT-9.

In hoofdstuk 3 worden de aanpak, organisatie en planning van het IKT-project aangegeven.

1.2 Teststrategie project IKT

De teststrategie van het IKT-project is gericht op het aantonen van de werkbaarheid van het (DSO-)stelsel als geheel. Hierbij wordt gebruikgemaakt van realistische casuïstiek van bevoegd gezagen, gebaseerd op de werkprocessen van de bevoegd gezagen. Focus daarbij zijn de minimale (functionele) eisen bij inwerkingtreding (IWT) van de Omgevingswet.

Vertegenwoordigers van de rijkspartijen, de provincies, de waterschappen en de gemeenten zijn intensief bij de IKT-testen betrokken. Daarnaast worden – waar mogelijk – ook andere stakeholders betrokken zoals softwareleveranciers, omgevingsdiensten en stedenbouwkundige adviseurs.

Naast het streven van een goede functionele dekking met de inbreng van alle partijen is er ook een aantal andere bronnen voor de testen:

- Actief worden gesignaleerde risico's vanuit bevoegd gezagen opgehaald en in de testen meegenomen.
- Speciale aandacht is er voor complexe casuïstiek en interbestuurlijke testen.
- Ten behoeve van de werkbaarheid is en wordt – naast het zogenaamde hoofdspoor – ook gericht getest met de tijdelijke alternatieve maatregelen (TAM).
- Hoewel de focus ligt op functionele werking, is er ook aandacht voor niet-functionele aspecten. Dit is zeer belangrijke 'bijvangst' van het IKT-testen, zoals inzichtelijkheid van de regels in de viewer, en aandacht voor performance en robuustheid.

Elke testronde draagt bij aan een vollediger en representatiever beeld:

- Waar in de eerste IKT-testrondes de focus vooral lag op de interactie tussen software van bevoegd gezagen en de landelijke voorziening van het DSO (DSO-LV), worden steeds indringender hele ketens van plan tot en met vergunning getest, waarbij ook meerdere bevoegd gezagen betrokken zijn.

- Ook de rijkheid aan test-data neemt elke IKT-ronde toe. Zowel wat betreft representativiteit van de plannen, als het aantal juridische instrumenten, als de reikwijdte aan geteste vergunningen.

2 Doelstellingen IKT-9

2.1 Doelstellingen en werkwijze na IWT

Het IKT-project is een interbestuurlijk project waarbij de partners zorgvuldig afstemmen over de gezamenlijke doelstellingen. Daarnaast kunnen deze doelstellingen ook specifiek per partner (gemeenten, provincies, waterschappen, rijkspartijen) worden weergegeven.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. In alle eerdere fasen heeft IKT vooral in beeld gebracht welke bevindingen er werden geconstateerd bij het op de pre-productieomgeving testen van de landelijke voorziening van het DSO (DSO-LV) in combinatie met de decentrale software van bevoegde gezagen. Elke fase werd afgesloten met een Faserapportage. Daarin werd telkens geduid hoe de bevindingen uit die fase zich verhouden tot de inwerkingtreding van de wet: kan met de geteste beschikbare functionaliteit in werking worden getreden, of zijn daar nog blokkerende bevindingen die mogelijk nog mitigerende maatregelen (zoals een Tijdelijke Alternatieve Maatregel, TAM) vergen?

Nu de inwerkingtreding van de Omgevingswet een feit is, hoeft die laatste vraag niet meer te worden beantwoord. Bevoegd gezagen hebben de productieomgeving van DSO-LV en de decentrale software in gebruik genomen. Omdat er geen separate omgeving is waar nieuwe versies van DSO-LV en/of nieuwe versies van decentrale software in onderlinge samenhang functioneel kunnen worden getest én omdat er geen/nauwelijks tijd zit tussen het uitrollen van nieuwe versies van DSO-LV naar de pre-productieomgeving en naar productieomgeving, zullen – nu de inwerkingtreding een feit is – veel bevindingen voor het eerst worden geconstateerd in de productieomgeving van het stelsel, in plaats van in een separate test- of pre-productieomgeving.

Hierdoor verschuift het karakter van IKT van pro-actief (bevindingen constateren in de pre-omgeving vóórdat ze verstorend werken in een productieomgeving) naar reactief. Reactief in de zin dat de nieuwe functionaliteiten voor een ieder beschikbaar zijn op de productie omgeving voordat IKT deze nieuwe functionaliteiten in de keten kan testen. De verwachting is dan ook dat bevindingen in een flink aantal gevallen eerst door andere gebruikers (in de productie-omgeving) zullen worden geconstateerd, voordat IKT ze met een test (in de pre-productieomgeving kan verifiëren en nader analyseren. Daarmee veranderen dan ook de doelstellingen en aanpak van IKT. Dit is een ontwikkeling waar vanaf IKT-7 al sprake van was en ook in IKT-9 verder zal worden doorgezet.

IKT zal enerzijds pro-actief nieuwe functionaliteiten blijven testen die in DSO-LV of decentrale software beschikbaar komen en anderzijds reactief testen naar aanleiding van bevindingen die in de productie-omgeving van het stelsel (landelijke voorziening en de decentrale software) zijn geconstateerd. Ook zal aandacht blijven uitgaan naar de niet-functionele eisen (als beschikbaarheid en performance) als 'belangrijke bijvangst' van IKT-testen.

Net als in de afgelopen IKT-fase, zal in IKT-9 de focus vooral worden gelegd bij de planketen: het testen van nieuw beschikbare functionaliteiten in de lokale software in relatie tot de hele keten, het doorlopen van de verschillende stadia van planproces, het testen van de interbestuurlijke planketen en het testen van de aanpassingen in de viewers van het Omgevingsloket. De verwachting is dat er niet of nauwelijks getest gaat worden in de keten van toepasbare regels en van vergunningverlening.

Ook in deze IKT-fase bestaat de werkvoorraad uit nieuwe testcasuïstiek (circa 70%) en het hertesten van eerdere IKT-testgevallen (circa 30%).

Onderstaand is per koepel aangegeven: de gesignaleerde risico's voor het gehele DSO en de daarop gebaseerde (test-)doelstellingen voor deze IKT-fase. Deze risico's zijn afkomstig uit het (meer generieke) risicoregister van het programma AdS en zijn afkomstig uit het (meer specifieke) risicoregister van het project IKT zelf. Na bespreking en weging van deze risico's met de IKT-koepelvertegenwoordigers, zijn hierop de testdoelstellingen en de uit te voeren testen voor deze IKT-Fase gebaseerd.

2.2 Doelstellingen gemeenten

Met de officiële ingebruikname van het DSO per 1-1-2024, verlegden de gemeenten de focus naar enerzijds het ketentesten van nieuwe functionaliteiten en anderzijds het hertesten van in de productie-omgeving geconstateerde issues. Daarbij blijft getest worden vanuit risico's. De volgende risico's zijn de basis voor de (test-)doelstellingen van de gemeenten in deze IKT-Fase:

- Wijzigingsbesluit decentrale systeem kan niet verwerkt worden door LVBB, waardoor de gemeente de wijziging niet bekend kan maken en inwoners en bedrijven niet correct worden geïnformeerd.
- Publicatie van een wijziging kent een te lange doorlooptijd, waardoor de gemeente de wijziging niet op tijd bekend kan maken en inwoners en bedrijven niet correct worden geïnformeerd.
- DSO-viewer verbeeldt de regels niet correct (niet gelijk aan de regels en werkingsgebieden zoals in het gemeentelijke plansysteem) waardoor inwoners en bedrijven niet de correcte informatie krijgen.
- De gemeente is niet in staat om gelijktijdig meerdere wijzigingsbesluiten voor te bereiden (parallel wijzigen).

Naast de bovenstaande risico's zijn er ook nog risico's die ontstaan doordat DSO functionaliteiten niet beschikbaar zijn. Het betreft daarmee risico's die dus per definitie nog niet door IKT te testen zijn. Op het moment dat de functionaliteiten wel zijn opgeleverd, zullen deze getest worden in een ketentest:

- De gemeente is door het (nog) niet goed werken van de Plan-Plan koppeling niet in staat om plan-wijzigingen uit te besteden aan externe adviseurs.
- De gemeente is niet in staat om geometrieën correct te maken en te onderhouden.
- Het testen van het uitfaseren van Tijdelijke Alternatieve Maatregelen (TAM), zodra omgevingsdocumenten in STOP/TPOD-formaat kunnen worden gepubliceerd.

De VNG test met gemeenten, omgevingsdiensten en hun leveranciers waarbij gezorgd wordt voor een representatieve afspiegeling: alle grotere leveranciers nemen deel aan de testen, getest wordt met zowel grote als kleine gemeenten (inwoneraantal) waarbij ook gezorgd is voor een spreiding in het land. De gemeenten verwachten de onderstaande functionaliteiten te gaan testen. Waarbij de gemeenten afhankelijk zijn van het beschikbaar komen van deze functionaliteiten.

Opgesomd per DSO-deelketen:

Planketen

Nieuwe functies in de lokale softwarepakketten in relatie tot de gehele keten, waaronder: downloaden van het omgevingsplan, uitwisselen van STOP-TPOD

bestanden, wijzigen met basismutaties, parallelle wijzigingen, tonen aan de Raad, publiceren met bij besluit behorende stukken. Daarnaast gaat ook verder getest worden met de verschillende stadia van het omgevingsplan: kennisgevingen, voorontwerp, ontwerp en definitief. Binnen de landelijke voorzieningen zal onder andere worden getest met de DSO-LV viewer (document gerichte viewer) en met het tijdreizen. Daarnaast is er in de gehele planketen aandacht voor het hertesten van eerdere bevindingen.

Interbestuurlijke planketen

Hierbij gaat het om de interbestuurlijke planketen met de afhankelijkheden tussen de verschillende omgevingsinstrumenten. Testcasussen – waarbij regels elkaar beïnvloeden - worden doorlopen met gemeenten, omgevingsdiensten, provincies, waterschappen en het rijk.

Toepasbare regels- en vergunningketen

Deze ketens zijn in eerdere IKT ronden uitgebreid getest. In IKT-9 zullen enkele specifieke ketentesten worden uitgevoerd zowel op het gebied van toepasbare regels als binnen de vergunningketen (o.a. het vervolg van de testen met machtigingen).

2.3 Doelstellingen provincies

De volgende risico's zijn de basis voor de (test-)doelstellingen van de provincies in deze IKT-Fase:

- Wijzigingsbesluit decentrale systeem kan niet verwerkt worden door LVBB, waardoor de provincie de wijziging niet bekend kan maken en inwoners en bedrijven niet correct worden geïnformeerd.
- Bevoegd gezag kan geen wijzigingen doorvoeren in een omgevingsinstrument.
- DSO-viewer verbeeldt de regels niet correct.
- Initiële publicatie of wijzigingsbesluit uit decentrale plansoftware kan niet verwerkt worden door landelijke voorziening.
- DSO is niet beschikbaar zodat besluit niet gepubliceerd kan worden (in het bijzonder relevant bij o.a. een voorbereidingsbesluit).

De daarop gebaseerde (test-)doelstellingen voor de provincies voor deze IKT-Fase zijn daarmee:

- Het testen van het uitfaseren van Tijdelijke Alternatieve Maatregelen (TAM), zodra omgevingsdocumenten in STOP/TPOD-formaat kunnen worden gepubliceerd.
- Het testen van recent opgeleverde of nog nieuw op te leveren functionaliteit in met name de plansoftware, maar ook – waar van toepassing – in de landelijke voorziening van het DSO. In de decentrale software van een aantal provincies moet nog intensief worden getest met het muteren van omgevingsverordeningen via basismutaties en er wordt nog gewerkt aan functionaliteit voor het publiceren van omgevingsnormen en omgevingswaarden.
- Andere functionaliteiten in de landelijke voorziening van het DSO die nog ontwikkeld worden zijn de zogenaamde 'kaartmotor' en de verdere integratie van de documentgerichte en onderwerpgerichte viewers. Ook die doorontwikkeling blijven provincies testen in deze en volgende IKT-fasen.
- Tot slot blijven provincies toepasbare regels testen met medeoverheden in complexere casuïstiek.

Bij bovengenoemde ambities moet wel het voorbehoud worden gemaakt dat sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet bij provincies extra aandacht uitgaat naar het oplossen van problemen en het voorbereiden van nieuwe omgevingspublicaties, hetgeen ten koste kan gaan van de beschikbare capaciteit voor het testen in IKT-fase 9.

2.4 Doelstellingen waterschappen

Nu de waterschappen allemaal een Waterschapsverordening hebben gepubliceerd, en de eerste ervaringen m.b.t. het gebruik zijn opgedaan, zal de aandacht vooral gericht zijn op de beoordeling van de werking in de praktijk van de volledige keten van het DSO (van initiatief tot behandeling van aanvragen of meldingen).

Daarnaast zal, net als gesteld bij gemeenten en provincies de nadruk liggen op nieuw opgeleverde functionaliteiten vanuit de LV DSO.

Ook daar waar verbeteringen worden doorgevoerd of nieuwe functionaliteiten worden opgeleverd op VTH-vlak (software gerealiseerd door leveranciers van Waterschappen), wordt beoordeeld of deze nog juist functioneren in de VTH-keten.

Tenslotte zal ook, waar van toepassing, nieuw opgeleverde functionaliteit op het vlak van de planketen worden beoordeeld op een juiste werking (in de keten).

De volgende risico's zijn de basis voor de (test-)doelstellingen van de waterschappen in deze IKT-Fase:

- De werking van het stelsel en de componenten daarin functioneert niet zoals verwacht.
- De feitelijke goede werking van de DSO keten in de productie-omgeving is niet conform verwachting. Bijzondere aandacht voor:
 - o juiste routeringen van aanvragen,
 - o juiste vertaling van aanvraag naar workflow bij de behandeling van aanvragen.
- Vanwege intensivering van het gebruik kunnen performance-issues optreden die het werkproces negatief beïnvloeden.
- Gegevens van de aanvraag worden niet goed overgenomen in het VTH-systeem en/of de implementatie van het VTH-systeem is onvoldoende goed (onjuiste zaken gekoppeld e.d.).
- Samenwerkingsfunctionaliteit is niet goed ingebed in VTH-systemen.
- Leveranciers van Plan- en VTH-software hebben niet alle benodigde functionaliteit (tijdig) beschikbaar. Tijdigheid speelt vooral in de planketen waar het gaat om mutatiefuncties.
- De inrichting van vragenbomen is niet goed te begrijpen/ eenduidig voor een initiatiefnemer.

De daarop gebaseerde (test-)doelstellingen voor waterschappen voor deze IKT-Fase zijn daarmee:

- Beoordelen van de feitelijke juiste werking van de DSO keten in de productie-omgeving. Bijzondere aandacht voor:
 - o juiste routeringen van aanvragen
 - o juiste vertaling van aanvraag naar workflow bij de behandeling van aanvragen.
 - o Componenten die door derden zijn opgeleverd ten behoeve van het aanvraagproces (gebruikers van het Open stelsel).
- Beoordelen nieuw opgeleverde functionaliteiten / fixes
- Beoordelen performance-issues als dit een goede procesflow in de weg zit.
- Beoordelen nieuw opgeleverde functionaliteiten (Plan- Toepasbare regel-VTH software) plus verbeteringen in LV-softwareomgeving.

- Testen complexere mutatiescenario's.
- Beoordelen eerdere bevindingen.

2.5 Doelstellingen rijkspartijen

Vanaf januari gaat veel aandacht en capaciteit van rijkspartijen naar de situatie in productie na 'livegang'. Rijkspartijen willen beperkt aan de slag met IKT, en dan met name met het uitvoeren van hertesten.

De volgende risico's zijn de basis voor de (test-)doelstellingen van de rijkspartijen in deze IKT-Fase:

- De risico's in productie in de VTH keten, in het bijzonder als het gaat over issues bij de geïmplementeerde VTH-systemen en openstaande issues in de werking van het informatieloket
- De risico's in de samenwerking met andere overheden, daar waar het gaat om het delen, routeren en doorsturen van informatie. Het zal hierbij gaan om het goed en op tijd doorkrijgen van verzoeken (informatie en bijlagen) voor het goed afhandelen van de verzoeken.

De daarop gebaseerde (test-)doelstellingen voor de rijkspartijen voor deze IKT-Fase zijn:

- Het hertesten van een aantal eerder geconstateerde issues wordt opgepakt. Dit betreffen met name de issues die voor inwerkingtreding niet zijn opgelost en waar nog wordt gewerkt met workarounds. En een 6-tal openstaande bevindingen met de status hertest.
- Er zijn vanuit productie een aantal bevindingen opgedaan die nog een keer via IKT zullen worden meegenomen in een casus.
- Het rijk heeft inmiddels plansoftware om een aantal 'besluiten compact' te ondersteunen (denk aan het projectbesluit). Voor het testen onder de IKT-vlag wordt hiervoor nog de acties uitgewerkt. Bij de testen die worden uitgevoerd wordt zo mogelijk de pre-productie omgeving gebruikt.

2.6 Vooruitblik IKT-10 en verder

Het instrument IKT is een waardevolle toevoeging gebleken aan het geheel aan DSO-testmaatregelen. De oorspronkelijke einddatum van het project IKT was 1 juli 2024.

Inmiddels is besloten om IKT te continueren tot in ieder geval 31 december 2024. Wel is de projectorganisatie aangepaste (verkleind) per 1 juli 2024 naar het verwachte aanbod aan uit te voeren IKT-testen.

De intentie van de bestuurlijke partners in AdS is, om het ketentesten conform IKT een structurele plaats te geven in het geheel aan kwaliteitsmaatregelen voor het DSO als geheel. Dit zal in 2024 worden meegenomen in de afwegingen rond de meerjarenbegroting van het DSO vanaf 1 januari 2025.

3 Aanpak, organisatie en planning

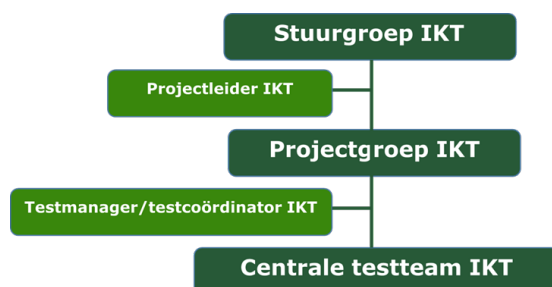
3.1 Aanpak project IKT

De volgende aanpak wordt gehanteerd bij de IKT-uitvoering:

- Risico's aangedragen door de koepels en vanuit het programma DSO en het programma Aan de slag met de Omgevingswet staan centraal in de uit te voeren testen.
- Specifieke business-scenario's worden opgesteld om de risico's te testen.
- De aanpak is ook gericht op complexe interbestuurlijke scenario's.
- IKT stelt eisen aan deskundigheid en beschikbare capaciteit van deelnemers en aan de gereedheid van de in te zetten software voor de ketentesten (zogenaamde entry-criteria).
- Er wordt getest in een vast ritme: 1 week testen, daarna 1 week afronden en voorbereiden (2 kalenderweken is daarmee 1 testweek).
- Er is een dagelijkse stand-up in de testweek met deelnemende medewerkers van bevoegd gezagen.
- Gedurende de gehele week wordt het test-/bevindingenproces actief uitgevoerd. Dagelijks is er een bevindingenoverleg.
- Bevindingen worden opgevoerd in de centrale meldingenregistratie (TMR) en afgehandeld volgens het IKT-bevindingenproces.
- Voorafgaand aan iedere testweek wordt een testplan gemaakt samen met alle deelnemende gezagen.
- Elke deelnemer maakt samen met het centrale testteam een testontwerp waarin wordt aangegeven welke scope wordt geraakt ten opzichte van de minimale functionele set.
- Testen worden door middel van de business-scenario's doorlopen.
- Van elke test wordt de testuitwerking in detail vastgelegd.
- Op basis van nieuwe releases van het DSO vinden – indien van toepassing – hertesten plaats door het IKT-testteam.
- Ten aanzien van de genoemde 'reactieve testen' is het belangrijk te vermelden dat in de productie-omgeving primair wordt 'meegekeken' door de IKT-testers met de bij IKT betrokken bevoegde gezagen.

3.2 Organisatie project IKT

Het organogram van het project IKT ziet er als volgt uit:

Toelichting op bovenstaand organogram:

- In de stuurgroep IKT zijn op managementniveau vertegenwoordigd: koepels, programma Aan de slag met de Omgevingswet, TBO.
- In de projectgroep zijn op projectleidersniveau vertegenwoordigd: koepels, programma Aan de slag met de Omgevingswet, TBO.
- In het centrale testteam vindt de uitvoering van werkzaamheden plaats in afstemming met de koepels, bevoegd gezagen en softwareleveranciers.
- Projectleider IKT neemt deel aan de stuurgroep IKT én is voorzitter van projectgroep IKT (linking pin).
- De testmanager en testcoördinator zijn verantwoordelijk voor de intake en uitvoering van de testen, en voor de rapportage over de uitgevoerde testwerkzaamheden.
- De testmanager en testcoördinator zijn ook lid van de projectgroep IKT (linking pin).

De planning van IKT kent tot nu toe de volgende fasen:

- IKT-1 duurde van begin mei tot begin juli 2022.
- IKT-2 duurde van begin juli tot half september 2022.
- IKT-3 duurde van eind september 2022 tot medio januari 2023.
- IKT-4 duurde van medio januari tot medio april 2023.
- IKT-5 duurde van medio april tot medio juli 2023.
- IKT-6 duurde van medio juli tot medio oktober 2023
- IKT-7 duurde van medio oktober 2023 tot eind januari 2024
- IKT-8 duurde van eind januari tot medio april 2024
- IKT-9 betreft de testweken 50-55 (medio april – tot medio juli) / de publicatie van de Rapportage IKT-9 is beoogd september 2024.

De (verdere) planning van IKT is gekoppeld aan de (kwartaal-)ontwikkelplanning van het DSO-LV.

BIJLAGE 1 De DSO keten in 11 stappen

